

Sønderris 1978 – 2013 (35 år)

Jeg vil her prøve at fortælle om de seneste 35 års historie i Sønderris, som også en blevet en del af min historie – eller er det omvendt!!

Kort om mig selv: 58 år, gift med Dorthe, 3 piger, 30 til 38 år, nr. 5 barnebarn på vej. Er uddannet elektriker og efterfølgende læst til el-installatør. Arbejdet ca. 15 år som elektriker og de senest 27 år på EUC-Vest, som underviser inderfor Strøm, Styring og IT.

31. januar 1977 blev 1. etape af boligområdet Sønderris godkendt af byrådet og med underskrift af daværende borgmester Henning Rasmussen kunne 1. spadestik tages.

Som nogle af de allerførste købte vi hus i efteråret 1978, det var det år hvor tv-serien ”Det lille hus på prærien” vist i fjernsynet. Mange fulgte med spænding med i denne serie om en nybyggerfamilie i Amerika.

Til vores store overraskelse var der mange paralleller til de familier der var de første nybyggere i Sønderris.

Sønderris var et sted hvor der ingen infrastruktur var. Telefon, tv, offentlige transportmuligheder, skoler, institutioner, indkøbsmuligheder, gadelys, stisystemer og ”rigtige” veje var en mangelvare. Ja, der var slet intet at det nævnte.

Manglende buskørsel var jo et problem, da vi ingen bil havde. Det var også svært ikke, at have forbindelse til omverden gennem telefonen. En mørk efterrårmorgen på cykel på stier uden lys, med et lille barn bagpå, der skulle transporteres til institutionen i Norddalsparken, var også hvad vi stod i model til.

Esbjerg bybusser, Jysk telefon, Esbjerg elforsyning, var de første der blev konfronteret med de problemer vores lille familie havde. De var overrasket, de vidste ikke at der allerede boede folk derude på ”landet”. De var dog forstående og konstruktive og vi hurtigt sat gang i tingene.

Jeg mødte op ved telefonmesteren hver morgen, indtil vi fik vores telefon med endetallet 01 fordi vi var de 1. der fik telefon i Sønderris. Elektrikerne som jeg kendte gennem mit eget fag, blev lokket med kaffe en lille gl. Dansk, så vi fik lys mellem Merkurvænget og Håndværkervej. Det med bussen opgav vi, det endte med vi købte en Folkevogn model Bobbel.

Sammenhold – fællesskab gør et område stærk og attraktiv. I slutningen af 70`erne begyndte bosætningen for alvor i Sønderris. Små interessegrupper opstod med det formål, at kæmpe for udviklingen i Sønderris ikke gik i stå pga. den økonomiske afmatning, der var i disse år.

Der opstod hurtigt små aktionsgrupper der begyndte den lange og seje kamp med de offentlige myndigheder. I den sammenhæng skal det nævnes, at der var lovet ”guld og grønne skove” til de der ville købe grund i denne nye del af Esbjerg. Man havde lært af tidligere udstykninger bl.a. Kvaglund og ville udnytte den viden til at gøre Sønderris til et attraktivt boligområde for især børnefamilier.

Mange forskellige kampe udspillede på lavt og højt niveau.

De første formaliserede grupper blev nedsat i 1979. Jeg husker et større borgermøde i Sæddings Centerets mødesal, hvor temaet var ”hvornår kommer der en skole i Sønderris?” Af de fremmødte blev der nedsat en arbejdsgruppe, der skulle arbejde med netop denne problemstilling. Politisk var det en ”varm kartoffel”, borgerne var blevet svigtet. Sønderris kunne ikke leve op til de forventninger der var stillet i udsigt. Årsagen hertil var den samfundsmæssige lavkonjunktur der lige var begyndt. Alle beslutningstagere var blevet overforsigtige og næsten alle nye tiltag blev sat i bero.

Havde vi købt grunden i Bilka, havde vi sikkert fået stort afslag eller pengene tilbage, for varedeklarationen langt fra passede til produktet.

De markante og konkrete synspunkter om det svigt, befolkningen i Sønderris følte, resulterede i lange debatter og løsningsforslag om, hvordan man kunne undgå at bygge ny skole i Sønderris. Men ingen af forslagene gav ørenlyd overfor de mange vrede beboere.

Det endte med at politikerne gav efter for presset og lovede snarlig en ”satelliteskole” op til 5 klasse, hvor den daglige ledelse skulle styres fra en af naboskolerne. I dette tilfælde blev det Grådybskolen, nuværende Rybners.

Jeg tror faktisk at beslutningstagerne var godt tilfredse med alle de aktive borgere, der selv havde overskud til at komme med løsningsforslag, til hvordan et moderne bysamfund kunne udvikle sig. Der var jo ingen initiativ fra kommunalt siden, for at skabe og udvikle dette nye og spændende boligområde.

Inden og under byggeriet af skolen, hvad gjorde vi der?

Merethes historie

Den 17. august 1981 kl. 10.30 skulle jeg starte i børnehaveklasse, inden da var jeg blevet indskrevet ved skoleinspektør Karl Bjorholm. Da der ingen skole var i Sønderris, startede jeg min skolegang på Grådybskolen sammen med mine klassekammerater. Vi blev transporteret til og fra Grådybskolen i en stor taxa, hvor chaufføren spillede ”Bølle Bob” og ”Smukke Sally” til alle vi ungers store fornøjelse! Og så fik vi slikposer til jul.

Den 15. marts 1982 var der indvielse Sønderrisskolen, hvor vi efterfølgende fortsatte vores skolegang. Idet skolen var helt ny, fik vi ofte påpeget af inspektør Runa Ratmann, at vi skulle passe på tingene. Skolen bestod af et hus med 4 klasselokaler og et fællesrum, hvilket skabte et fællesskab – også årgangene i mellem.

Ved 5. klasse skulle eleverne flyttes til Sædding Skole. Dette ophørte inden det blev vores tur, så vi fortsatte på Sønderrisskolen. Fra 5. klasse og til vi gik ud af folkeskolen, var vi og vores parallelklasse de ældste elever. Det betød, at vi var dem, de andre så op til, hvilket jo medførte et vist ansvar. Dette blev påpeget af både Runa Ratmann og lærerne - vi skulle vise et godt eksempel og passe på de yngre elever, for vi var jo ”de ældste og de store elever”!

I 6. klasse havde vores klasse og parallelklassen undervisning i gymnastiksalen. Vi havde ”klasseværelse” i hver vores ende af salen og fællesrum med bordtennisbord i midten. ”Lokalerne” var delt op med skillevægge. Ikke de mest optimale forhold til undervisning.

Undervisningen var ofte præget af temaer og featureuger, hvilket jeg oplevede som spændende, udfordrende og lærerigt. Vi havde f.eks. haft en ”skraldeuge”, hvor vi var med en skraldemand på arbejde og vi har været i landsbrugspraktik i en uge. Det var ikke altid, at vi var lige begejstrede for temaerne, men som vores klasselære ofte sagde til os: ”Tag det som en oplevelse!”. Denne opfordring har jeg ofte haft i tankerne siden hen.

Personligt har min tid på Sønderrisskolen været lærerigt, en god tid samt en uddannelse, der har givet mig en god ballast i forhold til videreuddannelse og arbejde.

Merethe Noer Årgang 1975 og en af skolens første afgangselever.

En lille historie fra Jeanettes skolegang

Undervisninger forgik i kældre under skole og under ikke godkendte forhold, mht lys, varme og ventilation, men da eleverne ikke er underlagt Arbejdstilsynet, var det kun lærere der kunne brokke sig (men det var Runa og Peters problem), det en dog med at eleverne blev flytte op i det tomme Sønderris center. Der blev den 1. ungdomsklub og etableret.

Undervisninger bar meget præg af projekter og ikke så meget af det faktuelle. Der gav eleverne nogle gode egenskaber i kreativitet og samarbejde. Og ikke meget om hvor de forskellige lande ligger. Det resulterede i at da vores datter var midt i en civilingeniør uddannelse fra Ålborg universitet ønskede sig et verdensaltas i julegave.

Men med hensyn til samarbejde, der manglede hun ikke noget. Det er det hun arbejder med i dag, som entrepriseder indenfor byggeriet.

Jeanette årgang 1980.

Efter vi havde fået skolen, kom der rigtig fart på udviklingen. Sønderris oplevede et boom af tilflytter, desværre også mange der var nødsaget til at flytte hurtig igen, pga. samfundsøkonomiske krise der var under opsejling

Presset blev var ikke mindre for at få en rigtig skole, så en udbygning var helt naturligt. Der var også krav om institutioner, fritidsklubber, sportsfaciliteter og meget mere.

Kort om SSK

I slutningen af 1980'erne blev der etableret en sportsklub i Sønderris. Med dennes succes blev der grobund for at komme et skridt videre med udbygning af de faciliteter der ville kunne muliggøre at Sønderris blev andet end den "soveby" den var ved at udvikle sig til.

Opstarten var svær for SSK, der var mange udfordringer, man ville det hele – men havde ikke erfaringen. Det gik fint med gymnastik, bordtennis, badminton og det meste af fodboldafdelingen klare sig fint.

I 1993 var der rigtig dårlige tider for SSK. Der blev rejst en del kritiske spørgsmål og krav om indsigt i klubbens regnskab. Regnskabet gav det indtryk at SSK var en velkonsolideret klub.

Men det viste sig at alle aktiverne var gamle bolde og spillertøj, samt manglende kontingent indbetalinger. Så klubbens pengekasse var tom, så vi ikke kunne betale vores forpligtigelser. Den gamle bestyrelsesformand og et par medlemmer smed håndklædet i ringen.

En konkurs og lukning af SSK var nu tæt på. Men heldigvis var vi nogen der troede på at der kunne findes en løsning på problemerne.

Vi fik lavet aftale med, bank, de sportslige organisationer, fik lukket en masse underskuds givende aktiviteter. Den største synder var seniorfodbold, de havde så store udgifter, at de dræned simpelt hen det hele for værdier.

Vi fik hjælp af et revisorfirma, og lærte om de rigtige regnskabs principper. Sammenholdt med den beslutning, at det kun var bæredygtige aktiviteter vi skulle udbyde, lykkedes det os at komme godt igang igen. SSK havde stor tilgang i fodbold, gymnastik og badminton afdelingerne, som resulterede i en udbredt pladsmangel.

Idrætsfaciliteterne der var tilknyttet Sønderriisskolen, stod slet ikke mål med den efterspørgsel, der efterhånden var opstået i forbindelse med det stigende antal tilflyttere. Der var en lille sal på størrelse med 1 badminton bare og så var der nogle kælderrum under skolen.

I slutningen af 1994 skete der for alvor noget i området. Tanker der udsprang i de dårlige faciliteter SSK havde. Hurtigt viste det sig at det ikke kun var SSK, der havde elendige forhold, men det var faktisk hele området, der manglede lokaler der modsvarede de behov der efterhånden var opstået indenfor fritidsområdet.

Klubben havde ansøgt kommunen om en udvidelse af omklædningfaciliteter ved den lille sal, men havde fået afslag. Et efterfølgende møde med kommunen, hjalp heller ikke. Men det triggede mig så meget, at jeg fødte tankerne om opførelse af en hal i Sønderris.

På et banefordelingsmøde som blev afholdt i Guldager fritidscenter, hvor der var repræsentanter Esbjerg Idrætspark, Esbjerg Idrætsforbund, Guldager sportsklub. Den uformelle snak gik på, at i Esbjerg V. området var der efterhånden ved at være en del pladsmangel pga. den store tilvækst der var i Sønderris. Jeg huske tydelig konklusionen på denne snak og det var : at alle ville arbejde på at vi ikke fik nogle faciliteter i Sønderris, da det vil ødelægge tankerne Hal nr. 2 i Guldager Så det gjorde mig endnu mere tændt.

Undertegnede gik længe og grublede over hvordan et sådant projekt skulle fødes. Der skulle gås stille med dørene, da den nærliggende SGI idrætsklub også arbejdede på at få udvidet deres faciliteter.

Mit store kendskab til lokalområdet (aktiv i flere bestyrelser: SSK, Sønderris laug og Skolebestyrelsen mm.) gjorde det nemt at finde de nødvendige ressourcepersoner der skulle medvirke til at realiserer dette projekt, en lille gruppe på 4 personer fandt sammen. Foreningen Sønderris Multicenter år 2000 blev stiftet i starten af 1995..

Formålet med projektet er at etablere de faciliteter, som en moderne bydel bør indeholde for at sikre den fortsatte udvikling og tilknytning til området Sønderris, for derved at opnå følgende.

At skabe bedre forhold til gavn for ungdoms-, fritids-, kultur og ældreinteresser i Sønderris, her under være medvirkende til opførelse af et værested – Multicenter.

Øge det lokale aktivitetsniveau for at modvirke ”sovebyttendenser”

Skabe områdebevidsthed i en ny bydel uden ”rødder” og traditioner.

Forebygger kriminalitet og rodløshed hos ungdommen.

Give generationerne mulighed for at mødes og få et aktivt og positivt forhold til hinanden.

Skabe rammer for større idrætsligt og kulturelt virke, for derigennem at fremme forståelsen for hinanden, fremmede kulturer og handicappede m.v.

Synliggørelse af folkekirkens virke i og for lokalområdet.

Alle tænkelige behov blev beskrevet og et skitseforslag, som bestod af 5 cirkler, hvor de 4 overlappede hinanden og den femte lå lidt ved siden af. Dette skulle symbolisere en idrætshal, foreningslokaler, fritids-/ungdomsklub og et ”prædikested” (kirkerum/menighedslokaler), i den femte cirkle skulle en kommende præst bo.

I 1994 afleverede vi ovennævnte til arkitekt Søren Nørgaard – det var ham der tegnede Sønderrisskolen, Et stort og meget gennemtænkt projekt til 72 mil. kr. så dagen lys.

Megen medieomtale fik vi i den kommende tid. Store roser og stor forståelse for det fremlagte projekt – alle modstandere var med et slag lagt ned. Selv fra landsdækkende organisationer hørte vi ordene: enestående, unikt, fremsynet. Lokale og Anlægsfondet havde vi store forventninger til, men de var blevet sur på Esbjerg.

På et præsentationsmøde i de idrætslige organisationer, med bl.a. formand for Esbjerg idrætsforbund Erik Nielsen med ved bordet. Kom han med en kommentar: projektet har en stor fejl - Og det er – hvor skal hal nr. 2. ligge???????

Daværende politikere med Johnny Søtrup i spidsen var imponeret af den professionalisme der var over projektet. Alle tanker var tænkt, med undtagelse af økonomien. Kommune havde ingen penge. Pengene var brugt til Svømmestadion og Musikhus, så umiddelbar var der ingen hjælp at hente hos kommunen, men vi fik dog en projektmedarbejder tilknyttet projekt, så vi kunne komme videre med alternativt projekt og finansiering.

I det kommunale budget for år 2000, blev der sat penge af til det alternative projekt, bestående af idrætshal, fritids-/ungdomsklub og penge til menighedslokalerne blev bevilget gennem de kirkelige budgetter. I store træk fik vi halvdelen af det vi gik efter. Og det var en Dejlig idrætshal med foyeren som vores nye værested, fritidsklub og Menighedslokaler, som i dag også anvendes til mange ikke kirkelige formål.

År 2002 stod det hele færdig, det tog 6 år at nå så langt. Projektet kunne kun virkeliggøres ved at store dele af befolkningen bakkede det 100 % op, Der blev samlet penge ind, lagt meget frivillig arbejdet i det.

I alt er der fremskaffet det der svarer til godt 1 mil. Kr. Jeg lavede lidt for sjovt en opgørelse, hvor mange timer jeg har brugt i dette projekt, ca. et helt årsværk blev det til, og så hvis man tæge alle de andre med – er det helt vildt at tænke på, alle de ressourcer der er til rådighed i frivilligt arbejde. Derfor skal de også havde de allerbedste forhold (lidt politisk valgtale).

Under overskriften ”Børn, unge og ældre i bevægelse” Lykkedes det os for et par år siden at få lavet en tilbygningen, med et super moderne motionscenter. Her har Sønderris endnu engang vist, at man kan nå langt på det sammenhold og engagement der er opbygget gennem årene. Værdien at dette arbejde svarer også til ca. 1 mill kr.

Sidste år havde Sønderris sportsklub 25 års jubilæum og har i dag ca. 1150 medlemmer.

Sønderris har gennem årene været godt organiseret.

Først var der Guldager Sognevirke, men efterhånden voksede Landsbyen Guldager og Sønderris fra hinanden. Så tog Sønderrislaugene over, kæmpede for områdeidentitet, kæmpede for fritidsklubber, lavede fælles arrangementer, så som halbal, Sct, Hans fest, juletræsfest mm.

Efterhånden som foreningen Sønderris Multicenter fik fat i mange af de ressource stærke personer, har den også været talerør for Sønderris (siden 1995). Foreningen var repræsenter af folk med tilknytning til alle øvrige foreninger i Sønderris.

Efterhånden som Sønderris er blevet større og større, er arbejdsopgaverne indenfor det frivillige arbejde blevet tilsvarende større op med fare for at det skal gå udover kerneydelserne, er et ønske om etablering af en ny forening/organisationform. Hvor foreningen skulle tage sig af mange af de ”tværgående” projekter i Sønderris.

Så startskuddet til etablering af et lokalråd blev givet i forbindelse med kommunalreformen i 2007, passede det jo fint ind i vores tanker om en ny organisationsform.

Et Lokalråd betyder, at borgerne skal have indflydelse på udviklingen af kultur- og idrætslivet, børneinstitutionerne, ældreservicen, og lignende i eget lokalområde.

Esbjerg Kommune vil gennem formaliserede møder, sikre medejerskab på helhedsudviklingen i lokalområdet.

Et lokalråd er:

Et upolitisk organ, som samler og koordinere ønsker og forventninger.

Har møde og taleret i forhold til økonomi-udvalget og Vej og Park i Esbjerg kommune.

Har hørings ret i forhold til ting, der hører ind under lokalrådets virke

Er et naturligt sted hvor borgere, foreninger og institutioner kan drøfte områdets udvikling og fremtid dvs. at ”vendesagerne” på så tidligt tidspunkt at ideerne og forventningerne kan indgå i beslutningsgrundlaget.

Sønderris lokalråd holdt stiftende generalforsamling 26. august 2010: Rådet sammensætning blev 4 folkevalgte personer, som vælges for 2 år og 5 repræsentanter udpeges foreninger og institutioner i Sønderris, de sidder 4 år og følger valget til kommunalbestyrelsen.

Lokalrådet modtager tilskud fra kommunen, som udgør 4000 kr. + 2 kr. pr. indbygger. Ligeledes har lokalrådet en kontaktperson i hver af de kommunale forvaltningsgrene. Lokalrådet har overtaget de midler der var i foreningen Sønderris Multicenter:

Der kan søges støtte til med finansiering af projekter der understøtte vores virke.
Formålsparagraf: Lokalrådet skal bidrage til udvikling af lokale interesser til gavn for befolkningen og miljøet i Sønderris.

Mit foreningsliv har bevirket at jeg har haft mange andre udfordringer her i livet.
Mange bestyrelsesposter, udvalg, Byråd, osv.

Udover de nævnte ting der foregår i Sønderris, bør jeg også nævne: initiativer. Onsdag – Søndagsklubben, etablering af Midtgård, Sct. Hans fest, Halballe, Juletræ, Fastelavn, Madlavningshold for mænd, Pigeaftener, Udstillinger, koncerter, foredrag og m.a.

Sønderrisgård

Hvad skal der blive af den? Siden 1957 beboet af familien Brun

Tommy Noer
Aktiv Sønderrisborger gennem 35 år